

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เนื้อหา รูปแบบการจัดแสดง และสภาพปัญหาของการจัดนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่ในสภาพปัจจุบัน เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้และความเพลิดเพลิน ซึ่งในการศึกษาคั้งตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทำให้ทราบและเข้าใจถึงประวัติความเป็นมา เนื้อหา และรูปแบบการจัดแสดง ของนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ รวมไปถึงสภาพปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการถาวรในปัจจุบันว่ามีปัญหาในการจัดแสดงส่วนใด บ้างจากการสังเกตการณ์ และการเก็บข้อมูลภาคเอกสาร และภาคสนาม รวมถึงการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่างในคั้งนี้ จึงทำให้ทราบและเข้าใจถึงปัญหาของการจัดแสดงนิทรรศการถาวร จึงเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามของจุดประสงค์ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้และความเพลิดเพลิน ซึ่งการศึกษาในจุดประสงค์ข้อนี้ ผลการศึกษาเกิดจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดงนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑสถาน รวมถึงการเก็บข้อมูลภาคเอกสารและภาคสนาม รวมถึงการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง จนสามารถได้คำตอบไปในแนวทางที่ผ่านการศึกษาจากกระบวนการศึกษาต่างๆ ในบทที่ 5 ในส่วนของแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้และความเพลิดเพลินต่อไป

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

ในปัจจุบันพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ได้เปิดเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ผู้ที่สนใจศึกษามาแล้วร่วม 46 ปี เวลาที่ผ่านมาจึงส่งผลให้การถ่ายทอดสาระความรู้ที่เกิดขึ้นในนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ที่มีมุ่งเน้นเรื่องประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ทрудโทรม และขาดการเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ที่เกิดขึ้นในหรือค้นพบในช่วงเวลาหลายสิบปี

ที่ผ่านมา อีกทั้งรูปแบบเทคนิคการจัดแสดง เช่น สื่อมัลติมีเดีย ป้ายข้อมูลนิทรรศการ รวมถึงการจัดแสดงวัตถุ เป็นต้น มีความล้ำหลังขาดความน่าสนใจแก่ผู้ที่เข้าชมนิทรรศการ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงนิทรรศการถาวรไปในทิศทางที่ดีขึ้นในลักษณะของรูปแบบการจัดแสดง รวมถึงข้อมูลให้ทันสมัยและน่าสนใจ โดยเฉพาะรูปแบบการนำเสนอข้อมูลซึ่งควรนำเทคนิคสมัยใหม่มาใช้ร่วมกับการจัดแสดงนิทรรศการ เพื่อช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลรวมถึงดึงดูดความสนใจจากผู้เข้าชมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นการต่อยอดองค์ความรู้จากนิทรรศการถาวรสู่การเรียนรู้ในระดับชีวิตประจำวันต่อไป เพราะจากการศึกษาในการศึกษาค้นคว้าทำให้ผู้ศึกษาเห็นถึงความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ภูมิภาคอย่าง เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ นี้ อีกทั้งนิทรรศการถาวรภายในที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่คนรุ่นหลังหรือผู้ที่สนใจทางด้านประวัติศาสตร์ต่อไปได้ เนื่องด้วยในปี พุทธศักราช 2552 ได้ทางสำนักพิพิธภัณฑ์ได้วางแผนแม่บท ขึ้นมาเพื่อปรับปรุงทางคุณภาพ คือ นิทรรศการถาวรภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ ให้ขึ้นเป็นระดับสากล เนื่องจากในปีพุทธศักราช 2558 จะเปิดประชาคมอาเซียนซึ่งทางพิพิธภัณฑ์ก็มีนโยบายในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์เองให้ไปสู่ระดับสากล ซึ่งสอดคล้องพันธกิจหลักของกรมศิลปากร เพราะฉะนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการศึกษานี้เป็นโอกาสที่จะสามารถเข้าไปศึกษาร่วมโดยสามารถศึกษาได้ทั้งในเชิง การจัดการและรูปแบบการปรับปรุงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ ซึ่งกำลังดำเนินการปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ต่อไป

การอภิปรายผล

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีการออกแบบนิทรรศการ ทฤษฎีหลักสี่ระดมมนุษย์ แนวคิดการออกแบบนิทรรศการ แนวคิดการจัดกลุ่มห้องแสดงนิทรรศการ แนวคิดปัจจัยการออกแบบป้ายข้อมูล ซึ่งแนวคิดและทฤษฎี ดังกล่าวสามารถทำให้ผู้ศึกษาเห็นถึงความสำคัญของนิทรรศการว่ามีประโยชน์แก่การศึกษามากน้อยเพียงใด และสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาปรับใช้หรือนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์ โดยมีพื้นฐานจากแนวคิดและทฤษฎี ดังกล่าว เช่น หลักการและสี่ระดมมนุษย์ สามารถนำไปใช้กับเรื่องของระยะการวางป้ายข้อมูลรวมถึงระยะการมองเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการว่าควรอยู่ในระดับใดจึงจะเหมาะสม เป็นต้น ส่วนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บางงานวิจัยที่นำมาศึกษามีความขัดแย้งกันในบางส่วน เนื่องจากลักษณะของการศึกษาแต่ละพิพิธภัณฑ์ไม่เหมือนกันจึงเกิดข้อสังเกต ได้ว่า ในกระบวนการศึกษาหรือการแก้ปัญหาในแนวทางในการจัดการ ไม่เหมือนกัน เช่น ผลงานวิจัย เรื่อง”การศึกษาและ

พัฒนานิทรรศการเคลื่อนที่ กรณีศึกษาศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ จังหวัดบุรีรัมย์” ความแตกต่างในเบื้องต้นคือ ลักษณะ นิทรรศการที่แตกต่างกันเนื่องจากผู้ศึกษาสนใจในเรื่องนิทรรศการถาวร ส่วนงานวิจัยที่ส่วนนี้เป็นนิทรรศการเคลื่อนที่ แต่มีประเด็นที่สำคัญของทุกงานวิจัย คือ ต้องการให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อทุกคนที่สนใจสามารถเข้าถึงได้

อีกทั้งการวิจัยในการศึกษาคั้งนี้ ศึกษาด้วยวิธีการเก็บข้อมูลภาคเอกสารและภาคสนาม ด้วยวิธีการสำรวจทางกายภาพ สังเกตการณ์ รวมถึงการเก็บข้อมูลจากภาคประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ เพื่อทราบความคิดเห็นถึงแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Standardized or Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้ถามจะใช้คำถามที่สร้างขึ้นไว้แล้วเป็นแบบในการถามกับผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะใช้คำถามนี้ถามกลุ่มประชากรตัวอย่างเหมือนกันทุกครั้ง ข้อดีคือ สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลได้ง่ายและสะดวกในการวิเคราะห์ โดยมีเป้าหมายเพื่อทราบถึงแนวทางการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่าง (Sample) จำนวน 10 คน (ดังรายละเอียดรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ในบทที่ 3) ที่คัดเลือกหรือการสุ่มแบบจงใจ (Purposive Sampling) จากผู้ศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ ในประเด็นการสัมภาษณ์ เพื่อแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการศึกษาในครั้งนี้พบว่าขนาดของตัวอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ มีขนาดใหญ่จึงสามารถเก็บข้อมูลเชิงสถาปัตยกรรมออกมาได้ไม่ละเอียดมากนัก เพราะขนาดสัดส่วนตัวอาคารมีผลต่อการออกแบบนิทรรศการถาวร ซึ่งอยู่ในพื้นที่อาคารนั้นๆ อีกประเด็น คือ บทนิทรรศการที่มีลักษณะการเดินเรื่องที่ชัดเจนไม่สามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ จึงทำให้การศึกษาคั้งนี้มีโครงสร้างการดำเนินเรื่องราวของบทนิทรรศการคล้ายคลึงกับของตัวพิพิธภัณฑ์เดิม แต่ทางผู้ศึกษาปรับแนวความคิดจากการเปลี่ยนแปลงบทนิทรรศการไปในทางที่ส่งเสริมบทนิทรรศการให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในกระบวนการศึกษาต่างๆที่ผ่านมา ประเด็นสุดท้ายคือข้อจำกัดในการศึกษาคั้งนี้ จากเรื่องแนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ เป็นไปตามผลจากการศึกษาได้หรือไม่ เนื่องจากเป็นเพียงแนวทางในการวิจัยเท่านั้น ทางผู้ศึกษาเองมีเพียงผลจากการวิจัยคั้งนี้เท่านั้นที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ต่างๆได้ แต่ในความเป็นจริงนั้น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ จะปรับเปลี่ยนการ

จัดแสดงนิทรรศการถาวรไปในรูปแบบใดที่นอกเหนือจากการศึกษาครั้งนี้ก็คงขึ้นอยู่กับปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ ต่อไป

ข้อเสนอแนะของการศึกษาเรื่อง “แนวทางการปรับปรุงการจัดแสดงนิทรรศการถาวร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้และความเพลิดเพลิน ” นี้เองด้วยทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ มีจุดแข็งที่เป็นพิพิธภัณฑ์เมือง มีวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่สามารถนำมาจัดแสดงให้เลือกสรรมากมาย ดังนั้น การส่งเสริมให้มีการจัดห้องนิทรรศการชั่วคราว หรือนิทรรศการหมุนเวียน ก็สามารถส่งเสริมให้ตัวพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในจังหวัดเชียงใหม่ได้ในอีกระดับหนึ่ง อีกทั้งยังสามารถจัดแสดงนิทรรศการเคลื่อนที่ไปในสถานศึกษาต่างๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักศึกษาตามสถาบันต่างๆ ได้ ดังนั้นถ้าหากผู้ศึกษามีโอกาสในการศึกษาครั้งต่อไป จะศึกษาเรื่องราวต่อยอดของนิทรรศการหมุนเวียน หรือนิทรรศการเคลื่อนที่สำหรับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ต่อไป เนื่องด้วยความพร้อมของตัวพิพิธภัณฑ์เองนั้นสามารถต่อยอดเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ผู้สนใจในเรื่องประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ของเมืองเชียงใหม่ และภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้ในลักษณะรูปแบบอื่นๆอีกมากมายต่อไปได้ในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved